

Представяне на проект GET REAL по Програма Леонардо - предизвикателства и реализация

Пенчо Камбуров

Presenting the GET REAL Project of the Leonardo da Vinci Programme - challenges and implementation: *The paper outlines the activities of the University of Rousse team of lecturers involved in the GET REAL Project under the Leonardo Programme. The project's main goal is the development of learning and teaching materials in Bulgarian for foreigners with a focus on real estate. Details are presented about the products - a textbook, a specialized dictionary, a multimedia DVD and a video DVD, in terms of content and structure as well as organizational and professional issues in the course of the work.*

Key words: *Bulgarian for foreigners, real estate, specialized dictionary, multimedia DVD.*

ВЪВЕДЕНИЕ

Програмата Леонардо да Винчи, чрез която се осъществява идеята на Европейската комисия за учене през целия живот, е една добра възможност за сътрудничество между висшите учебни заведения в Европейския Съюз, а също и за по-тесни контакти между университети и различни организации в сферата на производството и услугите в тези страни. Тя изисква образователните центрове да реагират бързо и адекватно на възникващите потребности от обучение и преквалификация на служители от дадени сектори с оглед на променящата се работна среда и съвременните изисквания. Всъщност, динамиката на процесите в някои браншове на икономиката е едно допълнително предизвикателство за работещите по тези проекти и налага те да проявят нужната гъвкавост и адаптират разработваните продукти в съответствие с настъпващите промени, както се случи в работата по Проект GET REAL, който ще бъде представен накратко в настоящото съобщение.

ИЗЛОЖЕНИЕ

Инициатор на проекта е Майк Таунзенд, Зам. Декан на Факултета по езикознание, хуманитарни и социални науки в Улвърхемптънския университет. През 2005 година у него се ражда идеята академичната общност да откликне на необичайно високия интерес на британските граждани към закупуване на имоти в други страни, и най-вече в Испания и България. Множеството публикувани в медиите случаи за неудачи при този вид сделки поради незнание на езика, навеждат на идеята да се подпомогнат участниците в този процес, като международен екип от преподаватели разработи серия от учебни и справочни материали за чуждоезиково обучение на брокери по английски, испански и български език.

Кандидатстването за одобрение и финансиране на проекта преди три години бе съпроводено с висока лична и институционална ангажираност на партньорите - университетите в Русе, Улвърхемптън и Малага и съответните национални асоциации за недвижими имоти. Ангажираността се изрази в провеждане на международна среща в София месеци преди проекта да е стартирал и в решението всеки от университетите да има водеща роля за определен продукт от пакета продукти, според своята специализация и опит.

Проектът, чието заглавието е акроним от Growing European Training - Real Estate Agents' Languages, с бюджет над 500 000 Евро, бе одобрен, поради две свои качества - новаторство и амбициозност. Надяваме се, че и оценката на крайните резултати ще включва тези или подобни думи и ще бъде като цяло положителна.

За колективът от РУ, работещ по проекта, в състав Анжела Спасова, Велислава Донева, Даниела Камаринчева и авторът на настоящата публикация, най-масабна и необичайна задача бе работата по мултимедийния интерактивен продукт върху DVD носител със заглавие „Български език за брокери на недвижими имоти“. Указанията, които получихме, бяха пестеливи - заснемане на сцени от трудовото ежедневие на брокери и съставяне на езикови упражнения към тях. Като начало, проведохме срещи с работещи в този бранш. Националната Асоциация на брокерите в България определи двете фирми в Русе, с които да си сътрудничим - „Адрес“ и „Олимпия“. Служителите им бяха максимално отзивчиви, получихме полезна и интересна информация. Решено бе в учебния продукт да се съчетаят видео материали от два типа - изказвания на брокери по зададени въпроси, които в основата си са спонтанна реч и видео сцени, заснети по сценарий.

Липсата на специализирано звено към Университета за видео филмиране ни принуди да потърсим услугите на външна фирма - избран бе Регионален Телевизионен център Север, като институция с необходимия кадрови и технически ресурс. Скоро след началото на снимките стана ясно, че включването на професионални актьори ще повиши значително качеството на клиповете. И така, две седмици през лятото и две седмици през есента на миналата година многочислен екип от актьори, оператори, преподаватели и студенти дадоха своя принос за заснемането на над 80 видеоклипа с обща продължителност от около 90 минути редактиран материал.

В сценария заложихме някои от по-типичните имотни сделки, продиктувани от конкретни житейски или служебни обстоятелства. Елена, бизнес дама от Русе, макар и против волята си, продава голям, удобен апартамент, тъй като новата ѝ длъжност я отвежда в Букурещ. Слави и съпругата му имат второ дете и двустайният апартамент им е вече малък. Петрови, родители на омъжена дъщеря, са решили да се погрижат семейството ѝ, живеещо на квартира - подаряват жилището си на младите, а за себе си ще потърсят по-малък, скромнен дом. За изплащането му ще помогне реституиран имот, който ще отдадат под наем. А фирма „Биопродукт“ отваря представителство в града и се нуждае от търговска площ. Началната идея за отделни сюжетни линии претърпя интересно развитие - да се пресекат пътищата на героите, което и направихме. Те извършват огледи, имат консултации, посещават офиса на нотариус, но с вещата намеса на своите брокери, всички накрая постигат целта си.

Редактирането на заснетата лента наложи екипът ни да приложи не само филологически способности, а и умения в сферата на аудио и видео монтажа. Полезните от информационна гледна точка клипове с брокери от двете фирми съдържаха и неизбежните грешки и неточности, характерни за естествената реч. Чрез изрязване на изречения, и дори отделни фрази, се получиха речевни модели по-пригодни за нуждите на езиковото обучение.

С цел осигуряване на субтитри към видеоклиповете, презентациите на брокерите следваше да бъдат извадени като скрипт, а също така да бъде прередигиран сценарият в съответствие с действителните реплики на актьорите, които в много случаи се различаваха от оригиналния текст.

Упражненията в мултимедийното DVD са в рамките на възможностите за „диалог“ с компютъра. Кирилицата не е масово инсталирана на компютрите в чужбина и по тази причина отсъстват задачи за писане. Шестте типа упражнения използвани в уроците са както следва:

- свързване на езикови елементи в по-големи структури: думи във фрази, фрази в изречения и изречения в микродиалози;
- попълване с думи и изрази, дадени в каре;
- множествен избор, с 3 варианта и само един верен отговор;
- категоризация, където серия от семантични структури на ниво фраза или изречение (напр. задължения по договор) биват отнасяни към една от няколко зададени категории (напр. страните по договор);
- пренареждане, т.е. изграждане на правилни по словоред изречения обикновено от 5 думи или изрази и
- определяне верността на твърдения.

Проблемни от гледна точка на избягване на повече от един верен вариант бяха упражненията за пренареждане, поради по-свободния словоред в български, и тези за свързване, поради високата съчетаемост на глаголи като „*имам*“, „*влагам*“ и др. За улеснение на обучаемите, упражненията са максимално близки по съдържание и езиков материал със съответния видеоклип. Има бутони за проверка, показване на верните отговори, изчистване на резултатите, бутони за навигация и т.н. Като цяло, DVD-то съдържа уводна част с подробни обяснения и примери, 8 урока с около 5 части всеки, 50 видеоклипа с общо времетраене над 1 час, около 110 упражнения, мини българо-английски речник, превод на субтитрите на английски и 15 въпроса за оценка на знанията и сертифициране.

Софтуерната реализация на продукта е дело на завършилата Русенския университет Антония Бянова, работеща като програмист и дизайнер, която придаде стилизиран и издържан вид на учебното пособие и в сътрудничество с авторския колектив допринесе за изпълнението на няколко от поставените пред нас задачи.

Първоначалният замисъл бе учебните материали по български да са за начинаещи. Но практически бе невъзможно да се създаде претендиращ за автентичност учебен продукт, тематично насочен към сделките с недвижимите имоти, който в същото време да въвежда в езика. Това затвърди необходимостта от написване на учебник, който да осигури началните знания и направи възможно ползването на интерактивната компютърна програма на малко по-късен етап. Пособието, което озаглавихме „*Въвеждащ курс по български за чужденци*“ е уникално с това, че макар да тръгва от нулево ниво, то поставя акцент върху темите свързани със специфичните цели на проекта. Осемте урока в учебника съдържат текстове, речник и граматически раздели, много упражнения и отговори към тях. Граматиката и лексиката са обяснени на английски. Заглавията на уроците са „*Запознаване*“, „*В ресторанта*“, „*Пътуване и транспорт*“, „*Моето жилище*“, „*Вилата*“, „*Семейство*“, „*Характер и външност*“, „*Покупко-продажба на имот*“. Внимателно бяха подбрани и граматическите теми - „*Лични, показателни и притежателни местоимения*“, „*Спрежение на глаголите*“, „*Словоред*“, „*Род и число на съществителното име*“, „*Съгласуване на прилагателни и съществителни*“, „*Глаголи за движение*“, „*Числителни имена*“, „*Управление на глаголите*“, „*ДА-конструкции*“, „*Минало свършено време*“, „*Повелително наклонение*“, „*Бъдеще време*“, „*Страдателен залог*“, „*Членуване на съществителните и прилагателните*“ и „*Степени за сравнение*“. Въвеждат се над 600 лексикални единици в редовните рубрики: „*Фрази от текста*“, „*Речник*“ и „*Допълнителна лексика*“. Голяма част от новата информация е оформена в таблици; има достатъчно примери към упражненията. Придържали сме се към съвременните виждания и положителния опит в този вид литература - [1], [2], [3]. Добавени са изображения от типа Клипарт; предвижда се двуцветен печат.

В комплект с учебникът ще се предлага и диск с работно заглавие „Общуване“, различен от гореспоменатия интерактивен продукт, но реализиран от същия творчески и технически екип. Съдържа около 30 видео клипа и потребителите ще имат на разположение широко разнообразие от диалогични и монологични модели свързани с по-обща тематика: съседите, квартала и града, инфраструктура, селски имоти, строителни материали и ремонти в жилището, пазаруване, туристически дестинации. Постарахме се да осигурим подходящ декор за сценките и сме благодарни за оказаното съдействие на редица фирми в града, в това число „Палитрата“, „Мосю Бриколаж“, „Прециз Ал“, „Ал Март“, мебелен магазин „Арон“, „Вени Травъл“ и др., които разрешиха снимачна дейност на тяхна територия. Принос за добрата визия на заснетия материал има и Калчо Петков от Телевизионен център Север, който прояви усет и находчивост.

Докато гореизброените учебни помагала бяха дело на относително самостоятелната дейност на колектива по проекта от РУ, то триезичният специализиран речник бе илюстрация на практическо взаимодействие между екипите на трите университета. Работата по речника, или така нареченият Лексикон, продължи най-дълго във времето, изискваше спазването на общи норми и правила и добри компютърни умения за множеството процедури, вариращи от умело боравене с Excel до осъществяване на онлайн конферентни връзки. Всяка нова версия се записваше в директория в сайта на Улвърхемптънския Университет и е показателно, че към момента актуалната версия е с пореден номер 91. Лексиконът съдържа над 1400 лексикални единици на английски, испански и български - думи или изрази, свързани с недвижимите имоти. За улеснение на потребителите, към всяка главна дума има дефиниция и пример. Много от термините са уникални за някоя от трите страни от гледна точка на особеностите в архитектура, бит, традиции, законодателство и др. Представянето на понятия, нетипични за реалностите в България (напр. *dado rail*), или изясняването на тънката разлика при сродни понятия (напр. *deeds* и *title deeds*) изискваше хиляди справки в Интернет. Търсенето на изображения по ключова дума в Goggle бе особено полезно. Многозначността на думите в английски бе фактор за възникващи неволни недоразумения между съставителите. Английската дума "*court*" бе интерпретирана от едни като *съд*, а от други като *двор*. Изключително полезни се оказаха тристранните Skype сесии провеждани периодично в последните седмици, по време на които намериха решение редица лингвистични казуси. Софтуерната реализация на речника е на испанска фирма и той ще бъде отпечатан на оптичен носител CD. Ще съдържа множество снимки към термините, петдесет от които са направени от нас.

Работата по проекта има и много други измерения. През изминалите две години ние активно поддържахме и актуализирахме сайта на проекта, подготвихме и раздадохме рекламни материали, посетихме университетите партньори и бяхме домакини на международна среща, популяризирахме целите и постигнатите резултати чрез медиите, на което Програмата Леонардо обръща особено внимание. Значителен ресурс от време и усилия отне и администрирането на проекта - GET REAL е един от първите проекти в РУ въввел почасово отчитане на дейността на всеки участник и подробни тримесечни отчети пред Контрактора.

Ситуацията на пазара на недвижимите имоти коренно се промени през последните 2-3 години. Добре известна е кризата, настъпила в много страни, и оттеглянето на чуждестранните купувачи, но това не намали огромния обем работа с която екипът ни се бе ангажирал. Напротив, възникнаха допълнителни трудности - набирането на участници за пилотните курсове, промяна в маркетинговата стратегия и др.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Десет години след първият съвместен проект между Русенския университет и Университета в Улвърхемптън, двете учебни заведения отново осъществяват творческо и научно сътрудничество, което е доказателство за завоювания ни авторитет сред Европейската академична общност като надежден и отговорен партньор с опит, знания и възможности. Вярваме, че резултатите от общите ни усилия ще имат положителен ефект в дългосрочен план и ще отговорят на нуждите на далеч по-широк кръг лица от начално визираната целева група.

ЛИТЕРАТУРА

[1] Граматика на съвременния български книжовен език, т. II, Морфология, С., БАН, 1983.

[2] Буров, Ст. Български език за чужденци – I, Основен курс, В.Търново, 1997.

[3] Антонова Ю., Е.Кирякова, Т.Накова, Български език, България и българите, С., 1984.

За контакти:

Ст. преп. Пенчо Камбуров, Катедра "Чужди езици", Русенски университет "Ангел Кънчев", тел.: 082-888 816, e-mail: pkamburov@ru.acad.bg

Докладът е рецензиран.